

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

III. Apollo idem ac Moses.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

nos idem ac Moses. X. Explicatur 1. Mach. 12. 21. in quo agitur de Iudeorum & Spartanorum germanitate. XI. Perperam locum hunc interpretatus est Josephus. XII. Rhadamanthys idem ac Moses. XIII. Eacus idem ac Moses. XIV. Proteus idem ac Moses. XV. Perseus idem ac Moses. XVI. Moses inter astra relatus, & Libra gestandæ adhibitus. XVII. Aristæus idem ac Moses. XVIII. Musæus idem ac Moses. XIX. Orpheus idem ac Moses. XX. Linus idem ac Moses. XXI. Amphion idem ac Moses. XXII. Eumolpus idem ac Moses. XXIII. Tiresias idem ac Moses.

I. **P**rogrediamur nunc ad Græcos, memoriæ veteris & præcæ ac veræ historiae adeo ignaros & rudes, ut Ægyptius ille Sacerdos, cum quo in urbe Sai differuisset Solonem narrat Plato in Timæo, & cui Pateneit nomen fuisse scripsit Proclus, merito ei objecerit numquam senescere Græcos, nec pueros esse desinere. Hanc doctrinæ Græcicæ novitatem multis comprobatur Josephus in Dissertationibus suis adversus Apionem; & Legislatores omnes Græcorum, præ Mose novellos esse ac recentes ostendit, ita ut ne Legis quidem Græcum nomen apud Homerum reperitur. Cum enim Græci primævæ rerum originis notitia aliqua à Phœnicibus, & Ægyptiis essent imbuti, à quibus & universos homines Theologiæ suæ principia petiisse asseverat Philo Byblius, & egregios Mosaicæ disciplinæ satus ab iis accepissent, hæc puerilibus fabulis ad sua tempora & coævus sibi homines accommodatis ita implicuerunt, quas nova subinde figmentorum accessione consequens ætas cumulavit, ut veritatem pene totam extinxerint, in densissimas certe tenebras demerferint. Id in ipsorum Theogonia potissimum observare licet, cujus cum præcipua capita foris nata essent, & extrinsecus quaesita, magnam tamen ejus partem ab Homero & Hesiodo fuisse excogitatum Herodotus confessus est. Simile quidpiam apud Phœnicæ evenisse refert Philo Byblius, quibus postquam in Taauti, hoc est Mosis, & Santhoniathonis libris, prima mundi exordia tradita fuisse dixit, & veræ Theologiæ posita fundamenta, merito queritur deformata hæc esse à recentioribus, & tanta mendaciorum vanitate infuscata, ut veritatem jam inde eruere difficile sit. Neque tamen ita sunt erasa apud Græcos veri vestigia, ut non in fabulis illorum, si quis attendat, Mosaica doctrina, & nonnumquam etiam sententiæ ac verba emineant. Occuparunt hoc argumentum, ac pene jam exhaustum Josephus, Justinus, Clemens Alexandrinus, Eusebius, alique complures, antiqui juxta & recentes, ut in probanda re jam satis probata superfluous omnis labor videri possit. Quoniam tamen illud est disputationis hujus, temperare mihi non possum, quin aliqua afferam, unde appareat præcæ Mythologiam, qua nihil habent Græci antiquius, & quæ Deos ipsos quos colerent, totamque religionem suppeditavit, è Mosis inscriptionibus prodisse, cum præsertim nova aliqua & ab aliis nondum observata huc conferre mihi posse videar.

II. Ac primam quidem Mosis cognitionem à Cadmo & Danao verisimile est Græcos accepisse: quorum ille, juxta nonnullos Ægyptius Thebaus, juxta plures ac pene omnes Phœnix, cum esset Mosis coævus, & à Josua una cum aliis Phœnicibus plerisque patria pulsus venisset in Græciam, ejus incolæ rudes & barbaros ad meliorem cultum traduxit, in urbes coëgit, literis imbuit & doctrina, Mosemque inter Phœnicæ suos rebus præclare gestis celebrem apud eos prædicavit. Per idem tempus in Græciam quoque profugus appulit Danaus Ægyptius, multaque, ut credere par est, de virtutibus Mosis genti suæ nimium cognitum commemoravit. Factum idem subinde ab aliis, quos ex utraque regione in Græciam varii casus intulerunt. Cum his igitur præconibus Mosis fama fuisset sparsa in vulgus, Græci ad fingendum & mentiendum proni multis eam perspererunt fabulis, variasque Mosis Deorum & Heroum personas imposuerunt, quemadmodum à doctores suis Phœnicibus & Ægyptiis jam ante factum acceperant. Quinetiam Deos quosdam ad Mosis exemplar confictos ab his sumserunt, Mercurium puta, Bacchum, ac Vulcanum, & Theologiæ suæ inseruerunt. Quamobrem vere ab Herodoto, & Diodoro, & Eusebio scriptum extat, illustres quosque Ægyptiorum Deos ac Heroas sibi sumississe Græcos, suosque fecisse. Quinam Græcorum Deorum indigenæ sint, quinam advenæ, in præsentia non disputo: hoc unum mihi probandum sumo, complures eorum Mosem dissimulare.

III. Hujus generis Apollinem esse aio, qui *Ἐλῆρ* dicitur in Orphicis, *Ἐλῆρ* apud Callimachum: quæ nomina Bacchum hunc esse denotant. Apollo præterea, qui Sol est, idem est qui Osiris: Osiris autem Liber, ut dixi, unde Sol Virgilio Liber dicitur: Apollo ergo Liber est sive Bacchus. Osiris filium esse docet Herodotus, at-

Græci Mosaicam doctrinam infantis fabulis obduxerunt.
Procl. in Tim.

Phil. Bybl. apud Euseb. Præp. Evang. libr. 1.

Herod. libr. 2. cap. 13. Phil. Bybl. apud Euseb. Præp. Evang. libr. 1.

A Cadmo & Danao Mosis notitiam habuerunt.

Herod. libr. 2. cap. 10. Diodor. libr. 1. Euseb. Præp. libr. 2. cap. 1.

Apollo idem ac Moses.
Orph. Hymn. in Apoll. Callim. Hymn.

In Apoll.
Herod. libr. 2.
cap. 144.
Diod. libr. 1.

Orph. Hymn.
i. Apoll.
Cicer. libr. 3.
De nat. Deor.

Clem. Alex.
Protr.

Procl. Hymn.
in Sol. Arcton.
libr. 2. cap. 35.

Maer. Sat. libr.
1. cap. 9.
Soph. El. Cr.
& Schol.
Pausan. Attic.
Hesych. in
Πρωτοπριος.
Horat. libr. 4.
Od. 6.
Stat. l. 3. Sylv.
in Coma Ea-
rin.

Orph. Hymn.
in Æscul.
Pausan. Co-
rinth.

Lucian. De
Dea Syria.
Maer. Sat. libr.
1. cap. 17. & 18.
Pausan. Bero-
tic.

Callim. Hymn.
in Apoll.
Maer. Sat. libr.
1. cap. 17.
Orph. Hymn.
in Apoll.

Plut. Pelopid.
Star. Sylv. libr.
1. Soter.
Plutarch. Lu-
cull.

Plut. De Iud. &
Olir.
Arap. apud
Euseb. Præp.
Evang. libr. 9.

que Orum ipsum, quem alii Osiridis fratrem faciunt. Hic cum esset à Titanibus per insidias interfectus, mortuusque jaceret in aqua, à matre dicitur esse ad vitam excitatus; ut est apud Diodorum: quibus Mosis expositiui casus, & per matris ac sororis industriam salus significatur. Notabile hoc, quod tradit Plutarchus in libello De Iside & Osiride, quæcunque Græci narrant de Gigantibus ac Titanibus, Apollinis quoque adversus Pythonem dimicationes, Bacchi exilia, & errores Cereris, nihil ab his differre, quæ apud Ægyptios de Osiride & Typhone celebrantur. Atqui Osiris & Typhon Mosis est, ut docui. Pan quoque Apollo nominatur in Orphicis. Vulcani, ejus qui Nilum patrem habuit, filium fuisse Apollinum antiquissimum prodit Cicero; secundum natum in Creta, qua Palæstinam sæpe exprimi infra ostendam; tertium Jo- xandrinum. Itaque Apollinis Parrhasii lucum, templum, & sacrificia commemorat Pausanias in Arcadicis; atque item Apollinis Epicurii, & Oncaæta, & Pheneata; & Theoxeni. Atqui indidem quoque ortum credi Mercurium supra notavimus. Bacchi patrem Apollinem fingit Proclus. Idem & Adonim cum facit. Animarum etiam ductorem statuit, quod alii Mercurio tribuunt. Cithara Apollini à Mercurio dono data esse dicitur: idemque Musica, non secus ac Mercurius & Bacchus, gaudere fertur. Gaudet & saltationibus, uti habet Homerus Hymno in Apollinem: unde & *χρηστικός* dicitur in Orphicis: propter Canticum videlicet Mosis, & Mariae, sociarumque tripudium, decimoquinto Exodi capite celebratum. Ergo & *Μουσικήτης* habetur Apollo, perinde ut Bacchus. Mercurii virga ab eo profecta fingitur. *Θυράϊον* vocari, quod exi- tus & introitus potens sit, testis est Nigidius apud Macrobius: fuisse vocatum & *Περσικήλιον*, quod ante fores statueretur, Veteres docent: nuncupatur & *ἀγυός* à Græcis, & ab ipso quoque Horatio, quasi viis præfectum dicas: quæ in Mercurium convenire ostendimus. Medicinæ parens esse dicitur, itidem ut Æsculapius. Dicitur & Æsculapii pater. Juvenis exhibetur & imberbis, itidem ut Bacchus; & ipse quoque Æsculapius; qui quamvis barbatus pingi soleat, juvenis tamen Phœbeius appellatur à Statio, & *ἀνελιδυλῆς νέος* in Orphicis Hymnis; & statuam ejus imberbem fuisse apud Philiassios scribit Pausanias. Quemadmodum autem barbatum illum Æsculapium, investem etiam quandoque fingebant; ita imberbes illos, Apollinem, & Bacchum, barbatus aliquando & vesticipes, nonnumquam etiam promissam & senilem barbam gerentes exhibuisse, testes habeo Lucianum & Macrobius: & *πολιόν*, hoc est, canum Apollinem in honore fuisse apud Thebanos præficus temporibus scimus ex Paulania. Pastor ab Amphryso, & *Ἀμυρήλιος*, & *ποιμνίος*, & *ἀριστούμενος*, & *ναπιός*, & *νόμιος* appellatur Apollo, ut Mercurius & Bacchus. *Καρνείος* quoque dicitur à Callimacho, non à Carno vate, ut vult Scholiastes, nec *ὅτι κερμόνδου δεσπότης* quod *ardens cernatur juvenis*, ut censet Macrobius; sed, uti quidem conjicio, ab Ebraïca voce *קַרְנַי* quæ cornu significat: *ἀνέμος* enim Apollo, haud secus quam Bacchus nuncupatur in Orphicis. Hinc Carneæ festum Apollinis apud Lacedæmonios & Cyrenæos, in quibus & Scenopegia quædam celebrabatur, quod rei originem clarius patefacit. Ex his aperte liquet eandem esse Apollinis notionem ac Bacchi, & Adonidis, & Mercurii, & Æsculapii, & ad Vulcanum accedere; quos diversas esse ejusdem exemplaris, Mosis nimirum, effigies, & jam partim ostendi supra, partim infra demonstraturus sum. Huc accedit Apollinem in Libya natum & Jovis Ammonis filium fingi à quibusdam, quod Mosis patriam propius contingit, quam Delos: quia vero cornutum fuisse Mosem audiverant, id à patre Ammone, cornuto & ipso, velut ex traduce habuisse Apollinem censuerunt. Inter duo fluentia natum esse docet Plutarchus, quod in Nilo infans Mosis expositus sit. In Arabum arvis eruditus esse dicitur à Statio, quod in Mosem aptissime quadrat. Ex Sinope dicitur à Plutarcho Syrum filium sustulisse: Sinopes nomen non multum abludit à Sephoræ nomine, quæ Mosis uxor fuit; Syri vero pater dicitur, quod velut parens habitus sit Israelitarum, quæ gens inter Syros numerata est, & in Syria sedes habuit. Non *ἀκροπόλιος* tantum, sed & *χρυσόπολιος* Apollo cognominatur, propter fulgorem è Mosis vultu exeuntem: unde & Typhonem fuisse *πυρρόν κ' ὀνόματι πλεῖν χροῦν, ρυσόν & ασίνινον* colore, ait Plutarchus, cum Mosem *πυρρακῆ* fuisse dixerit Artapanus. Apollinem Ægyptii sub Solis persona exhibebant capite semirato, & simulacris nonnumquam cæruleis, hoc est atro colore infectis; claris nonnumquam & splendidis: eandem videlicet ob causam, propter quam Mercurius, altera Mosis imago, facie partim aurea, partim atra pingebatur ab iisdem Ægyptiis, & petasum capite gestans media parte candidum, media nigrum. Inde est quod Genium, naturæ humanæ Deum, vultu muta-

bilem esse, album & atrum dixit Horatius. Atqui Genius est *μῦθος*, unde *μῦθος*, *Ἄο-
lice* *μῦθος*, Latine Manes, atque etiam Menes: *Μῦθος* autem est Sol, seu Apollo. Id
nos alibi fuse ostendimus. Ergo Apollo est albus & ater. Radiato etiam vertice pin-
gitur, quale habuit Moses postquam Dei alloquio fruitus est. Hinc nomen, ut puto,
Didymeo Apollini, in Branchidis: non, ut vult Macrobius, *Quod geminam speciem sui
muminis praeferat, illuminando, formandoque Lunam.* Unde & Janus, quem Mosem quo-
que esse dicemus suo loco, bifrons pingitur, & cum eodem Didymeo Apolline à Ro-
manis, teste eodem Macrobio, confunditur. Atque hoc quidem *ἰσοειδής*, nam *ἰσοει-
δής* Solem Apolline significari non infitior, cuius radios notat quoque aurea & inton-
sa Apollinis caefaries. Quapropter & pectus Soli tribuebatur. Unde adagium vetus
quod habet Tertullianus, *Lamiae turres, & pectines Solis.* Ex quo scias etiam, cur *Tur-
ricolas Lamias* appellet Lucilius apud Lactantium. Sic enim legendum esse liquet, non
ut vulgo, *Terricolas.* Futurorum praescius habitus est Apollo: Propheta fuit Moses.
Narrat vetus Poeta apud Clementem Alexandrinum, statuam Apollinis in Delphi-
co templo esse columnam; propterea quod Moses per Arabiae desertam Israëlitas duxit,
praeeunte Domino *per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis.* Cui simili-
le aliquid de Baccho supra retulimus. Postulat Proclus à Sole, sive Apolline, ut Deum
precibus suis propitium faciat, noxarum veniam sibi impetret & poenarum, iustitiam
divinam placabilem praestet, & animae suae lucis divinae radios infundat: quae sunt lu-
jusmodi, ut Israëlitas Mosem alloquentes audire mihi videar. Admeto servit Apollo,
ejusque pecudes pavit: à Pharaone viro revera *ἀδμήτωρ* & inflexo durissima servitute
oppressi sunt cum Mose caeteri Israëlita; cum operam suam Pharaoni vendidisset Is-
raël: *Petimus*, inquebat, *ut esse nos jubeas servos tuos in terra Gessen.* Tum deinde super
iis haec Josepho praecipit Pharaos: *Quod si nosti*, inquit, *in eis esse viros industrios, con-
stituere illos magistras pecorum meorum.* Est apud Ciceronem, Apollinem Arcades *Νόμιον* appella-
re, (sic enim legendum, non ut vulgo, *Nomionem*) quod ab eo se leges ferunt accepisse:
vel potius quod Moses Ebraeis leges posuerit. *Φυζίος* dicitur apud Philostratum,
quemadmodum & Pan, alterum Mosis simulacrum; non ab Herculis fuga, ut vult
Theocriti Scholiastes; sed quod suafore ac duce Mose Ebraei ex Aegypto in Chana-
naeam profugerint. *Ἐπίκουρος* dicitur apud Cornutum, quod Israëlita; reipublicae
custos Moses, tutor, & praefectus fuerit. *Λεγυβείος* dicitur, non quod *λέγυος*, hoc
est confabulantium circulis praefuit, ut vult Suidas, sed propter colloquia Mosis cum
Deo in monte habita: *Loquebatur enim Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut solet lo-
qui homo ad amicum suum.* Quamobrem & Minoem Mosis typum, ut mox dicam,
ὄαεισιώ Homerus appellat. Narrat Artemidorus, auctor locuples, à Daldianis po-
pularibus suis Mysten nuncupari Apollinem: Moses quippe divinorum mysteriorum
interpres fuit. Megaris simulacrum exstabat Apollinis *δευκτόρου*, sic dicti propter ri-
tum decimarum Deo solvendarum, à Mose instauratum. Argonautae apud Apollo-
nium sacra faciunt Apollini *ἑμβασιών*, & *καβασιών*, non sic dicti à conscensione eo-
rum in navim, & descensione, Apollinis auspiciis facta, ut garriant Mythici; sed à
Mosis potius & Israëlitarum ingressu in mare Rubrum, & egressu. Cernebatur Athe-
nis Phidiae opus, aeneum simulacrum Apollinis Parnopii, non sic dicti, quod regio-
nem locustis, quas Graeci *πάρουσις* vocant, vastatam liberaisset: vera enim nominis
origo est in locustis, culicibus, & muscis, quibus Aegyptum Moses infestam habuit.
Peregrinationes significare consuevisse Apollinem Delphinium discimus ex Artemido-
ro; propter diuturnam Mosis, Ebraeorumque in Arabiae desertis peregrinationem.
Apollo Troiae muros ad citharae cantum fertur condidisse: Israëlita gens ut in civi-
tatis coalesceret formam, & legibus contineri se pateretur, Moses perfecit. Narra-
tur Apollo apud Tibullum:

*Saturno rege fugato
Victoris laudes concinnasse Jovis:*

submerso Pharaone & Aegyptiis, hymnum victori Deo cecinit Moses, & alte-
rum quoque debellatis gentibus, quae iter in Chanaaneam terram morabantur. Py-
thonem serpentem ab Apolline interfectum narrant fabulatores; fortasse quod He-
vaeos, Chanaaneam gentem, Mosis praeepta secuti Israëlita; domuerint: *ἰγῆ* autem He-
vaeum & serpentem sonat, ut à Bocharto demonstratum est; vel potius quod virga
Mosis versa in colubrum, Magorum Aegyptiorum virgas mutatas quoque in serpen-
tes absorbuerit, & quod serpentium ignitorum à Deo in Israëlitas immissorum vim
virusque excitato Serpente aneo Moses represserit. Tityon etiam terrae omniparentis
alumnus & filium Apollo occidit. Hic mortuus, juxta Homerum, *ἐπ' ἐνεία κείτω
πῆλεθερ*, per novem terra jugera porrigebatur: Moses Og regem Basan interfecit, vi-
rum de stirpe gigantum, cuius lectus novem cubitos habebat longitudinis. Nomen Tityo à

Horac. libr. 2.
Epist. 2.
Observ. ad
Orig. p. 109.
110.

Macrobi. Sa-
turn. libr. 1.
cap. 17.

Tertull. adv.
Valent. cap. 11
Lactant. libr. 1.
cap. 21.
Clem. Alex.
Strom. 1.

Exod. 13. 21.
Procl. Hymn.
in Sol.

Gen. 47. 4.
Gen. 47. 6.

Cicer. de nat.
Deor. libr. 3.
Philostr. He-
roic.

Theocr. Idyll.
7.

Suid. in *Αέ-
σχη*.
Exod. 33. 11.
Homer. Od. 7.
Artem. Oni-
rocr. libr. 2.
cap. 77.
Paulan. Attic.
Apoll. libr. 3.
Argon.

Paulan. Attic.

Artemid. Oni-
rocr. libr. 2.
cap. 35.

Tibull. libr. 2.
Eleg. 5.

Boch. Phal.
libr. 4. cap. 161.
Chan. libr. 1.
cap. 19. & 23.

Hom. Od. 12.
Deuc. 11.

Callim. Hymn.
in Jov.

Hom. Od. 9.
Plut. Thef.
Paul. Corinth.
& Bceotic.
Ælian. de ani-
mal. libr. 11.
cap. 1.

Pan idem ac
Mofes.

Macr. Sat. libr.
1. cap. 12.

Pind. Pyth.
Od. 9.
Cicer. De nat.
Deor. libr. 1.
Pausan. Arca-
dic.
Helych. in
Agypt.
Orph. Hymn.
Apoll.

πρωτογονος, quod *lutum* significat, quasi dicas *πρωτογονος*, quo nomine Gigantes Callimachus appellat: Og Basanitidis terræ indigena & filius fuit. In Eubœam ad visendum Tityon ivisse Rhadamanthyn cecinit Homerus: quippe Ogi regionem adiit & subegit Moses, quem Rhadamanthyn esse suo loco probabimus. Apollini Diradiotæ sacrificabatur agnus, Delphinio & *πολιφ* taurus, Myrensis vitulus: nempe has Apollini, qui Moses est, gratissimas fore rebantur victimas, quas ipse sanxisset: ac forsitan etiam Vituli aurei à Mose comminuti meminerant: nam quæ Deo cuique odiosa esse putabant, huic ea sacrificabant.

IV. Nec obscuriorem ejus imaginem refert Pan Deus Arcadiæ, seu potius Ægypti, ubi Deorum vetustissimus habebatur. Multa quidem illi cum Apolline sive Sole communia sunt, ut docet Macrobius, plura cum Mercurio; quod & hi, & ille ad idem exemplar, Mosem scilicet conficti sint. Futurorum præcius est, ab eoque vaticinandi artem ferunt Apollinem accepisse. Sinoën nutricem habuit, unde Sinoës dictus est; Sinopen uxorem Apollo. Cultus uterque in Arcadia, & νόμος dictus, Apollo quidem apud Pindarum & Ciceronem, Pan vero in Paulaniæ Arcadicis. Dicitur uterque & *ἀγροτικός*, Apollo item apud Pindarum, Pan apud Apollodorum, teste Helychio. Saltator uterque. Pan Nympharum dux & comes; Apollo Musarum, Pan quoque, ut Apollo, Sol esse creditus est, & Panos nomine Apollinem Orphica indignant, ut dixi. His ille Apollini similis est, istis Mercurio. Natus dicitur in Arcadam montibus; itaque Evander Arcas Panos potissimum & Mercurii cultum ac ceremonias Italis tradidit:

*Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis
Has docuit gentes, alipedisque Dei.*

Ovid. libr. 5.
Fast.

Pausan. Arcad.

Porphyr. apud
Enf. Præp. libr.
5. cap. 6.

Pausan. Arcad.

Joseph. libr. 1.
contra Apion.

inquit Ovidius. Hircinam formam gerere dicitur, quod Mercurio patre in hircum mutato genitus sit; hominum preces allegare ad Deos, damnare votis, improbos punire pro meritis, Deorum esse nuntius, baculum manu gestare, lacte & melle placari, plurimarum rerum artificia callere, quod & ipsi cum Vulcano commune est. Apollini vero simul & Mercurio his similis est, quod musicam colit, quod pastoribus præest, quod *κροτάλιος* est, quemadmodum & Bacchus, alter Moses typus, qui & Satyros & Musas secum ducere dicitur, itidem ut Pan. Tradit præterea Pausanias ignem Pani perpetuum & inextinctum ali; qua re Vulcano & Zoroastri similis est. Lampadephoros Pani, iridem ut Vulcano & Prometheo, instituta est. Vulcanus autem, Zoroastres, & Prometheus, Moses imaginem gerunt. Plurimæ etiam propriæ ac peculiare Pani notæ insunt, ad archetypum Moses compositæ. In desertis locis degit, quod per deserti tot annos Moses vagatus sit. Miniata facie pingitur & ignea, cornibus vero aureis, & ad cælum pertingentibus, propter caelestes radios, quibus Moses de monte descendens facies perfusa apparuit. Apollinis oraculum apud Branchidas editum refert Porphyrius, in quo Pan describitur manu altera virgam tenens, altera fistulam, eaque Nymphas delinens & agricolas territans, qui & eo viso periisse dicuntur. Panos virga Mosaica virgæ symbolum fuit. Moses Canticum Maria cum comitibus feminis ad tympanum modulata est: tum deinde paulo post ipsius obitum, Josue præceptis ab eo instructus solo tubæ cantu Hierichuntina moenia prostravit, & terræ incolas exscidit. Montivagus habetur & *κρημνοβάτης*, montiumque verticibus & saxosis fastigiis præesse creditur; quippe Moses in montis cacumine legem à Deo accepit, de montis Nebo culmine Terram promissam lustravit, ibidem obiit & sepultus est. Ex uva illa inusitatae magnitudinis, quam ad Mosem retulerunt Terræ sanctæ exploratores, factum puto ut Pan Scolita sit dictus: sic enim appellatur apud Pausaniam: non uti quidem hic censet à colle Scolita, sed potius ab Ebraica voce *חַשְׁמֹנִי*, quæ uvam sonat, quasi dicas *חֶסְבֹּנְדָוֶס* Bacchi enim, qui Moses est, socius esse fingitur, & *διακόμος*, & famulus, laborumque & Indicæ expeditionis particeps: nam non pastorem solum & saltatorem, sed bellatorem quoque se fert Pan; nec Bacchicis modo pugnis interfuit, sed in Deorum quoque bello adversus Typhonem strenue se gessit, & Marathonio etiam prælio Atheniensibus opem tulisse prædicatur. At Moses ductu & auspiciis maxima bella gesta sunt; quamobrem à Josepho *ἀεστός ἡγεμὼν*, *optimus dux*; & *στρατηγὸς ἀεστός*, *Imperator egregius* appellatur. Quoniam autem homines procero corpore & giganteo Chanaanæ terra ab Ebraeis depulso acceperant Mythici, & tubarum clangore Hierichuntina moenia corruisse, hinc præbita illis anfa fingendi Panem conchæ sonitu exterruisse Gigantes & in fugam dedisse. Nec de nihilo est quod Cererem narrant, raptam Proserpina, mortam se in Arcadiæ specubus oculuisse, diuque à Diis quæsitam, à Pane demum fuisse repertam; ni fecisset, fame quippe homines fuisse interituros: his enim Israëlitarum in solis locis & sterilibus erantur significatur fames, & apud Mosem expostulationes & querelæ; cujus precibus